

**Методика
за изчисляване на нетните разходи от извършване на
универсалната пощенска услуга**

**Раздел I
Общи положения**

Чл. 1. (1) С методиката се регламентират реда и начина, по който пощенският оператор, на когото със Закона за пощенските услуги (ЗПУ) е възложено задължение за извършване на универсалната пощенска услуга (УПУ) на територията на цялата страна чрез организирана и управлявана от него пощенска мрежа, изчислява и доказва нетните разходи от задължението за извършване на услугата.

(2) За целите на настоящата методика пощенският оператор със задължение за извършване на УПУ ще се нарича задължен оператор.

Чл. 2. (1) Задължението за извършване на УПУ включва следните елементи:

1. извършване на УПУ на територията на цялата страна така, че да се осигури възможност за ползването ѝ от всеки потребител независимо от географското му местоположение;

2. осигуряване на УПУ в точките за достъп до пощенската мрежа на задължения оператор, в рамките на работното време и с периодичност на събирането и доставките, съответстващи на изискванията на чл. 33 от ЗПУ;

3. извършване на УПУ с качество, отговарящо на нормативите по чл. 15, ал. 1, т. 7 от ЗПУ;

4. предоставяне на УПУ на достъпни цени, еднакви за територията на цялата страна;

5. извършване на УПУ безплатно за случаите по чл. 80 от ЗПУ.

(2) Въз основа на елементите по ал. 1 и услугите по чл. 34 от ЗПУ се формират следните компонентните на задължението за УПУ:

1. географско покритие – включва отделни географски територии, които не се припокриват и всяка от които се обслужва от един разходен център.

2. услуги – включва услугите, описани в чл. 34 от ЗПУ;

3. цени – включва цените на услуги от обхвата на УПУ, предоставяни от задължения оператора;

4. качество – включва качеството на предоставяната УПУ, отчетено в съответствие с нормативите по чл. 15, ал. 1, т. 7 от ЗПУ;

5. честота на доставяне – включва осигуряването на УПУ, съгласно изискванията на чл. 33 от ЗПУ;

6. пощенска мрежа – включва стационарни и/или мобилни пощенски станции, пощенски агентства и изнесени пощенски гишета, разменни и сортировъчни центрове и възли, транспортни и технически средства, чрез които задълженият оператор осигурява извършване на УПУ на територията на цялата страна.

Чл. 3. (1) За нетен разход от задължението за извършване УПУ се приема всеки разход, свързан с и необходим за дейностите по извършването ѝ. Нетните разходи се отнасят към услугите по чл. 34 от ЗПУ, които могат да бъдат предоставяни единствено на загуба или при ценови условия, попадащи извън обичайните търговски условия.

(2) Общият размер на нетните разходи от задължението за извършване на УПУ се изчислява като сбор от нетните разходи за всеки от компонентите на задължението за УПУ при отчитане на всички други относими нематериални пазарни ползи за задължения оператор.

(3) Относимите нематериални пазарни ползи, които отчита задължения оператор при изчисляване на нетните разходи, са натрупаните нематериални ползи за този оператор, правото му на разумна печалба и стимулирането на ефективността на разходите.

(4) Изчисляването на нетните разходи за всеки от компонентите на УПУ се извършва поотделно и по начин, при който се избягва двойното отчитане на каквито и да било преки или косвени ползи и разходи.

(5) Нетните разходи от извършването на УПУ и всички други относими нематериални пазарни ползи се изчисляват от задължения оператор за период, отнасящ се до предходната календарна година, приключваща на 31 декември.

Чл. 4. Етапите за изчисляване на нетните разходи и определяне на несправедлива финансова тежест, са следните:

1. разработване на референтен сценарий за определяне на условията, при които се изчисляват нетните разходи;
2. изчисляване на нетните разходи за компонентите на задължението за извършване на УПУ,
3. определяне и изчисляване на нематериалните ползи;
4. определяне на разумна печалба;
5. определяне и оценяване на стимулите за ефективност;
6. изчисляване на общия размер на нетните разходи от извършването на УПУ;
7. определяне на несправедливата финансова тежест за задължения оператор.

Раздел II

Разработване на референтен сценарий

Чл. 5. Задълженият оператор разработва референтен сценарий, който включва условията и компонентите на задължението за извършване на УПУ и условията и задълженията за извършване на УПУ, които не биха се изпълнявали от същия оператор, ако няма наложено задължение.

Чл. 6. (1) Когато референтният сценарий включва компонентите географско покритие и услуги, за изчисляване на нетните разходи се приема следното:

1. Разходните центрове от пощенската мрежа на задължения оператор се разделят на рентабилни и нерентабилни. За рентабилен се счита всеки разходен център, за който единичният разход за пощенска пратка е по-малък или равен на единичния приход;
2. Разходите за приемане и пренасяне са еднакви за всички разходни центрове;
3. Разходите за доставяне се различават за отделните разходни центрове;
4. Единичният приход от един продукт е еднакъв за всички разходни центрове.

(2) Данните, които ползва задължения оператор при разработване на сценария по ал. 1 и в процеса на изчисляване на нетните разходи, се представят в табличен вид, съгласно приложения № 1-6.

(3) В случаите когато разработеният референтен сценарий е различен от сценария по ал. 1, задълженият оператор извършва съответни изменения в приложения № 1-6, така че данните в приложенията да позволяват изчисляване на нетните разходи при условията и компонентите на предложения сценарий.

(4) Задълженият оператор представя мотивите за изготвянето на сценарий в случаите по ал. 3 и за предложените изменения в приложения № 1-6, като мотивите следва да показват връзката между референтния сценарий и данните от приложенията.

Раздел III

Изчисляване на нетните разходи за извършване на УПУ по видове услуги

Чл. 7. (1) Задълженият оператор изчислява нетните разходи от извършване на УПУ по видове услуги при условията на референтния сценарий по чл. 6, ал. 1 и съобразно направената разбивка по теглови граници:

1. пощенски карти – за страната и за чужбина;
2. кореспондентски пратки – за страната и за чужбина:
 - а) кореспондентски пратки до 50 г;
 - б) кореспондентски пратки от 51 до 250 г;
 - в) кореспондентски пратки от 251 до 500 г;
 - г) кореспондентски пратки от 501 до 2000 г;
3. малки пакети – за страната и за чужбина:
 - а) малки пакети до 50 г;

- б) малки пакети от 51 до 250 г;
 - в) малки пакети от 251 до 500 г;
 - г) малки пакети от 501 до 2000 г;
4. печатни произведения – за страната и за чужбина:
- а) печатни произведения до 50 г;
 - б) печатни произведения от 51 до 250 г;
 - в) печатни произведения от 251 до 500 г;
 - г) печатни произведения от 501 до 5000 г;
5. колетни – за страната и за чужбина:
- а) колетни до 5 кг;
 - б) колетни над 5 до 10 кг;
 - в) колетни над 10 до 20 кг.

(2) Нетните разходи за всяка от услугите по ал. 1 се изчисляват по следната формула:

$$НР_i = (Пр_i - Пр_{1i}) - (P_i - P_{1i}), \text{ където}$$

i – индекс, който се мени от 1 до n , като n е броят на услугите, за които се изчисляват нетни разходи;

$НР_i$ – нетни разходи за i -тата услуга от ал. 1;

$Пр_i$ – реализиран приход от задължения оператор при работа със задължение за извършване на УПУ за i -тата услуга от ал. 1;

$Пр_{1i}$ – изчислен приход от задължения оператор при работа без задължение за извършване на УПУ за i -тата услуга от ал. 1;

P_i – отчетен разход от задължения оператор при работа със задължение за извършване на УПУ за i -тата услуга от ал. 1;

P_{1i} – изчислен разход от задължения оператор при работа без задължение за извършване на УПУ за i -тата услуга от ал. 1.

Чл. 8. (1) Данните, които ползва задължения оператор в процеса на изчисляване на нетните разходи, за приходи, разходи и обем на пратките във връзка със задължението за извършване на УПУ се получават като резултат от използваната от оператора система за разпределение на разходите.

(2) Системата по ал. 1 се съгласува от КРС, съгласно чл. 15, ал. 1, т. 15 от ЗПУ, по реда на „Процедурата за съдържанието, начина на разпределение на разходите, реда и сроковете за съгласуване на системата за разпределение на разходите на пощенския оператор със задължение за извършване на универсалната пощенска услуга” (Процедурата).

(3) Данните, които са резултати от системата по ал. 1, се представят съгласно приложения № 1-4.

(4) Данните за приходите и разходите при работа на задължения оператор със задължение за УПУ се представят за всички разходни центрове, съгласно приложение № 5.

(5) Данните за приходите и разходите при работа на задължения оператор без задължение за УПУ се представят за рентабилните разходни центрове, съгласно приложение № 6.

Чл. 9. (1) Приходите и разходите за всяка от услугите по чл. 7, ал. 1 при работа на задължения оператор със задължение за УПУ се получават като:

1. размерът на приходите е равен на произведението на броя пратки и единичния приход за пратка от приложение № 4.

2. размерът на разходите е равен на произведението на броя пратки и единичния разход за пратка от приложение № 4.

(2) Приходите и разходите за всяка от услугите по чл. 7, ал. 1 при работа на задължения оператор без задължение за УПУ се получават като:

1. размерът на приходите е равен на произведението на броя пратки и единичния приход за рентабилните центрове в приложение № 6.

2. размерът на разходите е равен на произведението на броя пратки и единичния разход за рентабилните центрове в приложение № 6.

Раздел IV

Изчисляване на нематериалните ползи, разумната печалба и стимулите за ефективност на разходите на задължения оператор

Чл. 10. (1) Нематериалните ползи, относими към предлаганата от задължения оператор УПУ, се оценяват в паричен еквивалент въз основа на данни от проучване, организирано от задължения оператор и проведено от независима организация.

(2) При изчисляване на нематериалните ползи задълженият оператор оценява в паричен еквивалент най-малко следните показатели:

1. Престиж на фирмената/търговската марка на задължения оператор, следствие от предоставянето на услугата;

2. Ползи, произтичащи от организация на продажбите;

3. Ползи, свързани с големината на пазарния дял;

4. Търговските ползи от реализиране на икономии от мащаба и обхвата;

5. Ползи, произтичащи от специални права за търговия.

(3) В случаите, когато при оценката на нематериалните ползи в паричния еквивалент не са отчетени някои от показателите по ал. 2, задълженият оператор представя и мотиви в допълнение към оценката.

Чл. 11. (1) Разумната печалба се изчислява само при условие, че цената на капитала не участва в разпределението на разходите в система за разпределение на разходите, използвана от задължения оператор.

(2) Разумната печалба се определя като коефициент на възвращаемост на собствения капитал с отчитане на риска или липсата на риск, възникнал от възложеното задължение за УПУ.

Чл. 12. Ефективността на разходите се определя като се анализира изменението в разходите и доставените пощенски пратки, отнасящи се до УПУ, във всички разходни центрове за периода, за който се изчисляват нетните разходи от извършването на УПУ, спрямо предходния отчетен период. Задълженият оператор се счита за ефективен когато процентното изменение на разходите е по-малко или равно на процентното изменение на броя на доставените пощенски пратки.

Раздел V

Изчисляване на общия размер на нетните разходи от извършването на УПУ

Чл.13. (1) В случай, че сумата, която е сбор от нетните разходи за всеки от компонентите или всяка от услугите от УПУ, което е приложимо според референтния сценарий, е по-голяма или равна на нула, задълженият оператор не изчислява общ размер на нетните разходи.

(2) В случай, че сумата, която е сбор от нетните разходи за всяка от услугите от УПУ е по-малка от нула, общият размер на нетните разходи при условията на референтния сценарий по чл. 6, ал. 1 се изчислява по формулата:

$$НР = \sum_{i=1}^n НР_i + НП + РП - Е, \text{ където}$$

НР – нетни разходи от извършване на УПУ;

НР_i – нетни разходи за отделна услуга;

i – индекс, който се мени от 1 до n, като n е броят на всички услуги, за които се изчисляват нетни разходи;

НП – стойността на паричния еквивалент, определена от задължения оператор за нематериалните ползи, съгласно изискванията на раздел IV;

РП – стойността в паричен еквивалент, определена от задължения оператор въз основа на изчисления коефициент за разумната печалба, съгласно изискванията на раздел IV;

Е – стойността в паричен еквивалент, определена от задължения оператор за изчисляване на стимулите за ефективност на разходите, съгласно изискванията на раздел IV.

(3) Когато при условията на референтния сценарий по чл. 6, ал. 4 сумата, която е сбор от нетните разходи за всеки от компонентите на задължението за извършване на УПУ е по-малка от нула, общият размер на нетните разходи се изчислява по формулата:

$$HP = \sum_{j=1}^m HP_j + HP + RP - E, \text{ където}$$

HP – нетни разходи от извършване на УПУ;

HP_j – нетни разходи за отделен компонент;

j – индекс, който се мени от 1 до m, като m е броят на компонентите, за които се изчисляват нетни разходи;

HP – стойността на паричния еквивалент, определена от задължения оператор за нематериалните ползи, съгласно изискванията на раздел IV;

RP – стойността в паричен еквивалент за разумната печалба, определена от задължения оператор, съгласно изискванията на раздел IV;

E – стойността в паричен еквивалент, определена от задължения оператор за изчисляване на стимулите за ефективност на разходите, съгласно изискванията на раздел IV.

Чл. 14. (1) Задълженият оператор представя в КРС до 31 януари на текущата година разработен референтен сценарий по чл. 6.

(2) Референтният сценарий по ал. 1 задължително съдържа:

1. обосновка на избраните компоненти на задължението за извършване на УПУ;
2. описание на използвания метод за изчисляване на промените в дейността под влияние на избраните компоненти на задължението за извършване на УПУ;
3. описание на отделните стъпки от процеса на изчисляване,
4. за случаите по чл. 6, ал. 4 предложения за приложения № 1-6, включително описание на връзката между референтния сценарий и данните от приложенията;
5. описание на критериите, които ще се използват за доказване на наличие на несправедлива финансова тежест и определяне на размера на компенсацията.

(3) Към референтния сценарий задълженият оператор внася в КРС намерение за кандидатстване за компенсация на несправедливата финансова тежест от извършването на УПУ за предходната година.

4) КРС, в срок до три месеца от постъпването на референтния сценарий по ал. 1, излиза със становище доколко той е достоверен и приложим на практика.

(5) В случай, че приложеният от задълженият оператор референтен сценарий е неприложим на практика, операторът разработва референтен сценарий по чл. 6, ал. 1.

Раздел VI

Определяне и доказване на несправедлива финансова тежест за задължения оператор въз основа на общия размер на нетните разходи

Чл. 15. (1) Задълженият оператор представя в КРС заявление за компенсиране на несправедливата финансова тежест от извършване на УПУ за предходната година съгласно чл. 29а, ал. 1 и ал. 2 от ЗПУ след получаване на становището по чл. 14, ал. 4 и заявено намерение по чл. 14, ал. 3.

(2) Задълженият оператор прилага към заявлението по ал. 1 следните документи:

1. Попълнени приложения № 1-6, съгласно референтния сценарий, съгласуван с КРС;
2. Методология и начин на изчисляване на нематериалните пазарни ползи, извършени от задълженият оператор съгласно изискванията на раздел IV.
3. Размер на салдото от финансови разчети с чужди администрации;
4. Доклад с анализ за резултатите от прилагане на системата за разпределение на разходите, заедно с необходимите документи към доклада, съгласно Процедурата.

Чл. 16. (1) Внесеното заявление по чл. 15, ал. 1, заедно с документите към него, съгласно чл. 15, ал. 2, се предоставят от КРС за проверка и оценка на одитор, определен от КРС, относно съответствието им с методиката. Резултатите от проверката на изчислените нетните разходи от извършване на УПУ и оценката на одитора се публикуват на страницата на КРС в интернет.

(2) В тримесечен срок от подаване на заявлението по чл. 15, ал. 1 КРС се произнася с решение относно:

1. наличието на несправедлива финансова тежест от извършването на УПУ;
2. размера на компенсацията, дължима на пощенския оператор със задължение за извършване на УПУ.

(3) Размерът на компенсацията не може да надхвърля размера на несправедливата финансова тежест по ал. 2;

(4) Решението по ал. 2 се изготвя въз основа на анализ на делът на нетните разходи от извършване на УПУ от общия размер на приходите от извършване на УПУ, стойността на салдото от финансови разчети с чужди администрации, изменение в пазарния дял на задължения оператор от пазара на УПУ, оценка на нематериалните ползи, изменения в условията към референтния сценария, изменения в офертата на задължение оператор, препоръки на одитора и др.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази методика:

1. За разходни центрове от пощенската мрежа на задължения оператор се приемат пощенските станции, в които задължително се извършва доставяне на пощенски пратки. Разходните центрове се определят като рентабилни и нерентабилни.

2. Референтният сценарий представлява разработен от задължения оператор сценарий, в който са определени услугите и елементите от задължението за УПУ, и са определени услугите и елементите, които този оператор не би предоставял ако не му е наложено задължение за извършване на УПУ. В сценария се отчитат специфичните национални условия, степента на развитие на пощенския пазар, съществуващото ниво на конкуренция и ефективност.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§2. Коефициентът на възвращаемост на собствения капитал, по чл. 11, ал. 2 не трябва да надвишава средния коефициент за пощенския сектор през последните три години.

§3. При изчисляване на нетните разходи от извършването на УПУ задълженият оператор изключва броя пратки, приходи и разходи за услугите от УПУ, чиито цени са договорени по реда на чл. 66, ал. 3 от ЗПУ.

§4. Методиката за изчисляване на нетните разходи от извършване на УПУ се приема на основание чл. 15, ал. 1 т. 11 от ЗПУ.

УПУ по видове услуги	Приходи (хил.лв.)	Разходи (хил.лв.)	Брой пратки (хил.бр.)	Единичен приход (лв.)	Единичен разход (лв.)	Марж (лв.)
	a	b	c	d = (a / c)	e = (b/c)	f = (d - e)
1. Пощенски карти за страната и за чужбина						
2. Кореспондентски пратки за страната и за чужбина						
2.1. кореспондентски пратки до 50 г						
2.2. кореспондентски пратки от 51 до 250 г						
2.3. кореспондентски пратки от 251 до 500 г						
2.4. кореспондентски пратки от 501 до 2000 г						
3. Малки пакети за страната и за чужбина						
3.1. Малки пакети до 50 г						
3.2. Малки пакети от 51 до 250 г						
3.3. Малки пакети от 251 до 500 г						
3.4. Малки пакети от 501 до 2000 г						
4. Печатни произведения за страната и за чужбина						
4.1. печатни произведения до 50 г						
4.2. печатни произведения от 51 до 250 г						
4.3. печатни произведения от 251 до 500 г						
4.4. печатни произведения от 501 до 5000 г						
5. Колети за страната и за чужбина						
5.1. колети до 5 кг						
5.2. колети над 5 до 10 кг						
5.3. колети над 10 до 20 кг						
Общо УПУ						

Разходи от извършване на УПУ по видове услуги	Общо разходи (хил.лв.)	Приемане (хил.лв.)	Пренасяне (хил.лв.)	Доставяне (хил.лв.)	Административни разходи (хил.лв.)	Разходи за маркетинг и продажби (хил.лв.)	Други непроизводствени разходи (хил.лв.)
	$a = (b+c+d+e+f+g)$	b	c	d	e	f	g
1. Пощенски карти за страната и за чужбина							
2. Кореспондентски пратки за страната и за чужбина							
2.1. кореспондентски пратки до 50 г							
2.2. кореспондентски пратки от 51 до 250 г							
2.3. кореспондентски пратки от 251 до 500 г							
2.4. кореспондентски пратки от 501 до 2000 г							
3. Малки пакети за страната и за чужбина							
3.1. Малки пакети до 50 г							
3.2. Малки пакети от 51 до 250 г							
3.3. Малки пакети от 251 до 500 г							
3.4. Малки пакети от 501 до 2000 г							
4. Печатни произведения за страната и за чужбина							
4.1. печатни произведения до 50 г							
4.2. печатни произведения от 51 до 250 г							
4.3. печатни произведения от 251 до 500 г							
4.4. печатни произведения от 501 до 5000 г							
5. Колети за страната и за чужбина							
5.1. колети до 5 кг							
5.2. колети над 5 до 10 кг							
5.3. колети над 10 до 20 кг							
Общо УПУ							

Услуга от обхвата на УПУ*

№	Разходни центрове	Общо разходи	Приемане	Пренасяне	Доставяне	Административни разходи	Разходи за маркетинг и продажби	Други непроизводствени разходи
		$a = (b+c+d+e+f+g)$	b	c	d	e	f	g
1	Разходен център 1							
2	Разходен център 2							
3	Разходен център 3							
4	Разходен център 4							
	Общо разходни центрове							

* таблицата се попълва за всяка от услугите по чл. 7, ал. 1 от Методика за изчисляване на нетните разходи от извършване на универсалната пощенска услуга

Услуга от обхвата на УПУ *			
Показатели	Общо (хил. лв.)	Пратки (хил. бр.)	Единична стойност (лв.)
	а	б	с
Приходи			
Разходи, еднакви за всеки разх. център			
Приемане			
Пренасяне			
Административни			
Маркетинг и продажби			
Други непроизводствени			
<i>Общо</i>			
Разходи доставяне			
Общо разходи			

* таблицата се попълва за всяка от услугите по чл. 7, ал. 1 от Методика за изчисляване на нетните разходи от извършване на универсалната пощенска услуга

Услуга от обхвата на УПУ * при работа със задължение за УПУ								
№	Разходни центрове	пратки (хил. бр.)	общо разходи доставяне (хил. лв.)	единичен разход доставяне (лв.)	единичен разход (еднакъв за всеки разходен център) (лв.)	общ единичен разход (лв.)	единичен приход (лв.)	оценка за рентабилност ** (лв.)
		a	b	c=(b/a)	d	e=(c+d)	f	g=(f-e)
1	Разходен център 1							
2	Разходен център 2							
3	Разходен център 3							
4	Разходен център 4							
5							
6							
7							
8							
9							
	Общо разходни центрове							

* Таблицата се попълва за всяка от услугите по чл. 7, ал. 1 от Методика за изчисляване на нетните разходи от извършване на универсалната пощенска услуга

** Разходният център е рентабилен когато стойността в колона g е ≥ 0

Услуга от обхвата на УПУ * при работа без задължение за УПУ						
№	Рентабилни разходни центрове	пратки (хил. бр.)	общ единичен разход (лв.)	единичен приход (лв.)	общ размер на приходи (хил. лв.)	общ размер на разходи (хил. лв.)
		a	b	c	d=(a*c)	e=(a*b)
1	Разходен център...					
2	Разходен център....					
3	Разходен център...					
4	Разходен център....					
5					
6					
7					
8					
9					
	Общо рентабилни разходни центрове					

* таблицата се попълва за всяка от услугите по чл. 7, ал. 1 от Методика за изчисляване на нетните разходи от извършване на универсалната пощенска услуга